

« ОСНОВИ ВЕТЕРИНАРІЇ І ЗООГІГІЄНИ»
5.09010102 « Організація і технологія ведення фермерського господарства»

Лекція 4

Тема заняття: Гігієна утримання, експлуатації і використання різних видів с-г. тварин та птиці

План

1. Світловий режим для сільськогосподарських тварин.
2. Гігієна стійлового - утримання.
3. Гігієна літнього утримання. Підготовка та використання пасовищ. Підготовка літньо-пасовищного утримання.
4. Моціон.

Д/з Бойко « Основи ветеринарії і зоогігієни» ст –

1. Світловий режим

Сонячне світло, так само як і штучне освітлення, також робить великий вплив на ріст, фізіологічний розвиток, життєздатність і розмноження ссавців. Найчастіше в приміщеннях бракує світла, тому для посилення освітленості роблять білення стін, періодично миють вікна, в теплу пору року знімають другі рами і т. д. Але у кінці осені, взимку і ранньою весною, коли день буває коротким і звірятка не устигають з'їсти добову норму корму, треба штучно продовжувати світловий день до 16-18 годин. Для цього включають електричне освітлення. Потужність його повинна складати не менше 5 Вт на 1 кв. м. Причому, як встановлено дослідженнями і підтверджено практикою, світло від звичайних ламп розжарювання і так званих газосвітних (економічніших) по дії на звірятка повністю (за винятком ефекту ультрафіолетового опромінення) замінює природний сонячний.

Ультрафіолетові промені роблять на тваринну бактерицидну дію і сприяють утворенню в його організмі вітаміну Д. Тому в тепле пору року ссавців бажано містити в садовій вольєрі або виставляти клітину із звірятками на сонці, але при цьому обов'язково треба залишати в ній затінені куточки, куди б тварини ховалися від пекучих променів. У добре освітлених приміщеннях і при опроміненні прямими сонячними променями багато ссавців, що передусім ведуть денний спосіб життя краще ростуть, розвиваються і вирощують повноцінне потомство.

Абсолютно очевидно, що зміст ссавців, що проявляють свою активність в сутінки або вночі, має свої особливості. Передусім звірятка, що особливо тільки що відловили в природі, не потребують інтенсивного освітлення приміщення. При занадто сильному світлі у них порушується життєдіяльність. Вони почувають себе незатишно, погано поїдають корм і не виходять зі своїх притулків до настання темряви. Усе це відбивається на їх здоров'я. Тому клітини з сонями, кажанами і іншими нічними тваринами треба затінювати в денний час листом фанери, ганчіркою. При сильному затемненні клітин можна спостерігати за звірятками і в денний час, що полегшує вивчення їх способу життя. Поступово звірятка звикають до нових умов, і деякі з них починають проявляти активність і в денне час.

Норми природної та штучної освітленості приміщень для тварин

| Тип приміщень і вид тварин | Природна освітленість | | Штучна освітленість у зоні розміщення тварин, л к |
|--|-----------------------|----------------------|---|
| | КПО, % | світловий коефіцієнт | |
| Прив'язне і безприв'язне утримання корів, нетелей, вирощування й дорощування молодняка | 0,8-1,0 | 1:10-1:15 | 50-75 |
| Відгодівля дорослої худоби | 0,4-0,5 | 1:20-1:30 | 20-30 |
| Родильне відділення | 0,8-1,0 | 1:10-1:15 | 75-100 |
| Холості, поросні свиноматки і кнури | 1,2 | 1:10 | 50-100 |
| Підсисні свиноматки і поросята | 1,2 | 1:10 | 50-100 |
| Ремонтний молодняк | 1,2 | :10 | 50-100 |

| | | | |
|--|---------|-----------|---------------------|
| Свині на відгодівлі: перший період другий період | 0,5 0,5 | :20 :20 | 30-60 20-50 |
| Вівчарні та утримання вівцематок, баранів, молодняка після відлучення, валахів | 0,5 | 1:20 | 30-50 |
| Тепляки з родильним відділенням | 0,8 | 1:15 | 50-100 |
| Стригальний пункт | 1,0 | 1:10 | 150-200* |
| Кролі: самки самці молодняк на відгодівлі | - | 1:10-1:13 | 50-70 100-125 до 25 |

Освітленість нормується на рівні стола і станка.

2. Гігієна стійлового - утримання.

Системи утримання тварин різних видів

У нашій країні залежно від кліматичних та господарських умов у скотарстві застосовують дві системи утримання тварин: прив'язну і безприв'язну.

Прив'язна система може бути стійлова і стійлово-табірна. Вона застосовується в племінних і товарних господарствах молочного напрямку продуктивності.

Безприв'язна система утримання поширена в м'ясному і молочному скотарстві. Вона дає можливість значно знизити затрати праці, збільшити навантаження на одного працівника, спеціалізувати працю тваринників, прискорити окупність капітальних вкладень у тваринництво.

В товарних господарствах молочного напрямку продуктивності безприв'язна система залежно від годівлі, доїння та організації відпочинку тварин має такі варіанти: утримання на глибокій підстилці, боксову систему і утримання на щільній підлозі.

У свинарстві застосовують дві системи утримання: вигульну і безвигульну. Вигульне утримання буває в групових або індивідуальних станках з прогулянкою на вигульних майданчиках і вільне вигульне. Безвигульну систему застосовують при утриманні свиней на відгодівлі. В комплексах по виробництву свинини на промисловій основі тварин утримують безвигульно в індивідуальних і групових станках.

У вівчарстві застосовують стійлово-пасовищну, пасовищно-стійлову і пасовищну системи. Стійлово-пасовищна система утримання овець застосовується в районах з розвинутим польовим кормовиробництвом з недостатньою кількістю пасовищ, а пасовищно-стійлова — в зонах з наявністю пасовищ.

Пасовищну систему застосовують у районах з достатньою кількістю природних багаторічних пасовищ для овець.

У птахівництві залежно від виду, віку та господарського призначення є такі системи утримання:

1. Вигульна — для утримання молодняка і дорослої птиці на підлозі (грунтовій, решітчастій або сітчастій). При такій системі навколо приміщень можуть бути влаштовані вигули, солярії, вольєри.

2. Безвигульно-кліткове утримання дорослих курей в індивідуальних або групових клітках. Безвигульна система застосовується для утримання молодняка всіх видів сільськогосподарської птиці.

3. Табірне утримання дорослої птиці і молодняка. Водоплавну птицю (качок і гусей) утримують вигульно з використанням водойм або без них.

Гігієна пасовищного і стійлового утримання с/г тварин

Пасовищне утримання більше відповідає природним потребам організму тварин, ніж стійлове.

Літнє табірне утримання тварин являє собою систему організаційно-зоогігієнічних заходів, спрямованих на поліпшення стану та підвищення продуктивності тварин. Така система передбачає забезпечення легкоперетравними зеленими кормами, створення для тварин сприятливіших умов утримання і догляду. У тварин підвищуються апетит і обмін речовин, зростає продуктивність і статеві активність, молодняк краще росте і розвивається. В організмі тварини влітку створюються запаси поживних речовин і вітамінів, вона загартовується. Це сприяє її стійкості проти несприятливих факторів у зимово-стійловий період утримання.

За 1—1,5 місяця до періоду пасовищного утримання проводять індивідуальний ветеринарно-зоотехнічний огляд тварин.

Для профілактики простудних захворювань тварин збільшують тривалість їх прогулянок.

Заздалегідь проводять всі профілактичні щеплення проти інфекційних захворювань, дегельмінтизацію, обробки. У всіх тварин перевіряють номери і мітки, розчищають і підрізують копита, у корів, які б'ються, спилують на 1,5—2 см кінці гострих рогів, коней розковують. Визначають

живу масу тварин і для формування гуртів розбивають їх на групи згідно з видом, статтю, віком тощо. За кожною групою закріплюють ділянки на пасовищі.

Перехід від стійлового утримання на пасовище здійснюють протягом 7—10 днів.

В перші два дні тварин пасуть не більше 2—3 год. Поступово тривалість випасу збільшують і доводять до 10—12 год на початку, 12—14 в середині і 8—10 год наприкінці літа.

Для запобігання перегріванню тварин в жарку погоду і нападу на них комах рекомендується нічне випасання або вранішнє. В обідню спеку тварин утримують під легкими навісами або залишають на відпочинок у затіненому деревами місці.

Свиней на пасовище виганяють два рази на день: вранці і після висихання роси і в другій половині дня, коли спадає спека. Наприкінці літа тварин всіх видів починають випасати вранці на 2—3 год пізніше.

Тварини на пасовищі повинні бути забезпечені в достатній кількості доброякісною водою.

3. Підготовка пасовищ, обладнання таборів

Ранньою весною комісія вибирає і проводить огляд ділянок для пасовищ і будівництва літніх таборів. Звертають увагу на їх санітарний стан. При організації пасовищ враховують віддаленість ділянок від ферми. Так, для високопродуктивних корів вона повинна бути 1,5—2 км, для молодняка великої рогатої худоби краще робити прифермські культурні пасовища на віддалі 100—500 м від ферми з розрахунку 6—8 га на 100 телят.

Віддаль, на яку можна переганяти свиней на пасовище і назад, така: свиноматки підсисні і матки другої половини поросності — 0,25—0,5 км, матки першої половини поросності і холості, відлучені порослята в 2—4-місячному віці — 0,5—1 км, ремонтний молодняк, кнури-плідники — 1—1,5 км.

Кращою системою випасання є загінна. Вона подовжує строк використання пасовища, сприяє самоочищенню його від яєць і личинок гельмінтів і багатьох мікроорганізмів. При появі інфекційних захворювань загінний випас полегшує організацію боротьби з ними.

Літнє пасовищне утримання може бути пригінним, коли тварин випасають недалеко від ферми і щодня приганяють на ніч до приміщення, стійлово-табірним — при розміщенні тварин в обладнаних таборах поблизу пасовищ і посівів культур на зелений, корм та відгінно-пасовищним, коли використовуються пасовища, розташовані далеко від господарства.

Табірна система утримання з гігієнічної точки зору найкраща. Тварини весь час перебувають на свіжому повітрі, а приміщення в цей час ремонтують, дезинфікують. Табір розміщують на сухому підвищеному місці, захищеному від пануючих вітрів, з водопроникним ґрунтом, не заражений збудниками інфекційних та інвазійних хвороб і не менш як за 200—300 м від проїзних доріг загального користування, боліт, низовин. Поблизу таборів будують приміщення для тваринників і допоміжні приміщення. У таборах, як правило, влаштовують легкі споруди. Наприклад, для великої рогатої худоби виділяють відкритий майданчик, обладнаний стійлами, годівницями, прив'язями, автонапувалками, установками для механічного доїння.

Загін для моціону повинен бути на віддалі 100 м від навісу. Родильне відділення, профілакторій і телятник обладнують індивідуальними або груповими клітками. Обов'язково повинен бути ізолятор, льодовня чи льох, кімната для ветеринарного лікаря.

4. Організація моціону тварин

Позбавлення вільних рухів негативно впливає на ріст і розвиток молодняка, а в дорослих тварин — на продуктивність. Особливо необхідний моціон для репродукторного стада на великих фермах і тваринницьких комплексах. Там, де дозволяють умови, для моціону будують поблизу приміщень вигульні майданчики, краще з північного боку приміщення.

Активний моціон тварин можна проводити в будь-яку погоду, за винятком великих морозів і при сильних вітрах.

До моціону тварин привчають поступово, з раннього віку (7—10 днів). Середня тривалість його для дорослих тварин 3—4 год на добу. Моціон на свіжому повітрі необхідно поєднувати з примусовим рухом. Так, при прив'язному утриманні корів слід застосовувати регулярний годинний примусовий дозований моціон з швидкістю 4—4,5 км/год в електромеханізованому манежі. Бугаїв-плідників можна кожного дня використовувати протягом 2—3 год на легких роботах. Для бугаїв організують також табунний моціон. Зараз в проекти вносять обов'язково побудову вигульних майданчиків, обладнаних для активного дозованого моціону